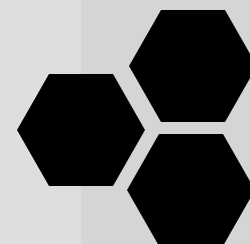
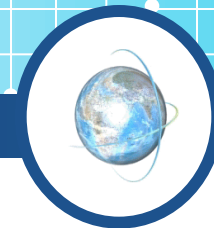
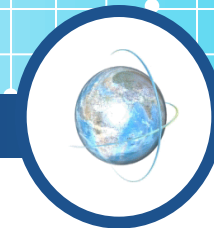

Нормативно-правове регулювання протидії тінізації економіки

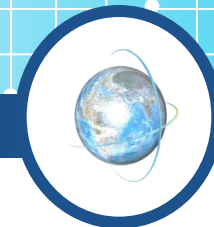

1. Характеристика нормативно-правових актів протидії тінізації економіки
2. Основні норми законодавства ЄС щодо детінізації економіки
3. Шляхи удосконалення нормативно-правового регулювання протидії тінізації економіки

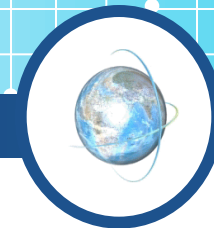
Ефективність та дієвість проведення державної політики детінізації національної економіки ґрунтується на правовому забезпеченні. Пріоритетним завданням для України в контексті європейської інтеграції і прагнення забезпечити стабільний поступальний розвиток національної економіки є гармонізація та приведення у відповідність до міжнародних стандартів та нормативів вітчизняної нормативно-правової бази щодо детінізації економіки та усунення наявних у ній протирічь.

Зважаючи на значну розгалуженість нормативно-правових актів, які стосуються детінізації економічних відносин та державної політики в даному напрямі, варто відмітити часткову невідповідність їх вимогам міжнародної спільноти.

Враховуючи Євроінтеграційний вектор економічного розвитку України, однією із вимог європейських партнерів є приведення вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів, зокрема:

- ✓ резолуції № 1847 Парламентської асамблеї Ради Європи «Тіньова економіка: загрози демократії, розвитку та верховенству права»,
- ✓ рекомендацій № R204 Міжнародної організації праці щодо переходу від тіньової до формальної економіки,
- ✓ Директив 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму та ін.

Європарламент у 2024 році ухвалив пакет законів, які посилюють інструментарій ЄС для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму

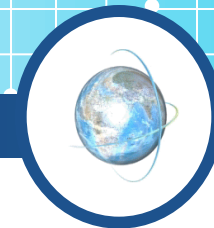

**ДИРЕКТИВА (ЄС) 2024/1640 ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ від 31 травня 2024**

про механізми, які мають бути запроваджені державами-членами для запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання грошей або фінансування тероризму, внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937, а також внесення змін та скасування Директиви (ЄС) 2015/849

**РЕГЛАМЕНТ (ЄС) 2024/1620 ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ від 31 травня 2024**

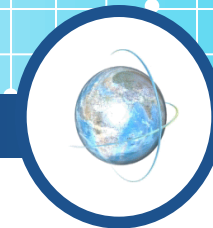
створення Органу з питань протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму та внесення змін до Регламентів (ЄС) No 1093/2010, (ЄС) No 1094/2010 та (ЄС) No 1095/2010 (AMLA)

- Регламент (ЄС) 2023/1113 Європейського Парламенту та Ради [\(3\)](#),
- Регламент (ЄС) 2024/1624 Європейського Парламенту та Ради [\(4\)](#)
- Директива (ЄС) 2024/1640 Європейського Парламенту та Ради [\(5\)](#)

формують правову базу, що регулює вимоги щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, яким мають відповідати зобов'язані суб'єкти, та лежить в основі інституційної бази Союзу щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму

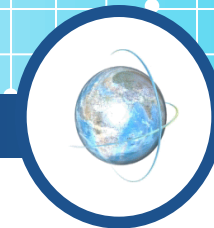

В частині податкового регулювання:

- Директива про податкове адміністративне співробітництво (DAC)
- Регламент про автоматичний обмін податковою інформацією
- Директива про уникнення подвійного оподаткування

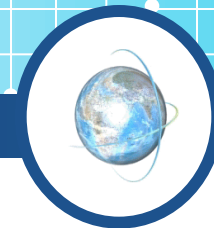

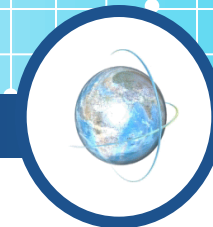

Ключові механізми співробітництва України та ЄС:

- ❖ Система автоматичного обміну податковою інформацією між країнами-членами
- ❖ Єдині стандарти фінансового моніторингу
- ❖ Координація роботи національних підрозділів фінансової розвідки
- ❖ Гармонізовані підходи до боротьби з ухиленням від сплати податків

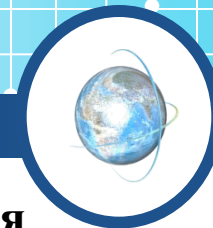
***Крім того, для значної кількості
нормативних актів характерні
поправки і зміни, які суперечать одне
одному.***

Правове регулювання державного управління у сфері детінізації економіки здійснюється у відповідності із законодавчими і підзаконними нормативними актами. Нормативно-правова база державного управління у сфері детінізації економіки побудована за ієрархічним принципом, який визначає її вертикальну побудову і відповідну субординацію. Систему нормативного регулювання державного управління у сфері детінізації економіки в Україні можна представити у вигляді табл 1.

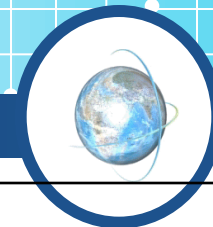
Зазначена система включає низку прийнятих нормативно-правових актів, орієнтованих на забезпечення протидії тінізації економіки.

Табл. 1. Діюча система нормативно-правового забезпечення реалізації державної політики в сфері детінізації національної економіки

Рівень 1	КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ	Є основним законом держави, що гарантує безпеку громадянам, а, відповідно, усі нормативно-правові акти, що регулюють детінізацію національної економіки, не повинні обмежувати, гарантовані права громадянам. Крім того, кожен громадянин має відповідні обов'язки, які обмежують його діяльність та встановлюють відповідальність за тіньову діяльність
Рівень 2	КОДЕКСИ УКРАЇНИ	<i>Кримінальний кодекс України</i> – встановлює кримінальну відповідальність за порушення національного законодавства в сфері детінізації економіки
		<i>Податковий кодекс України</i> – визначає систему правового регулювання системи оподаткування та напрями і відповідальність за тінізацію доходів суб'єктів господарювання та громадян
		<i>Господарський кодекс України</i> – встановлює межі господарської діяльності в Україні, а, відповідно, законні та незаконні джерела отримання доходів
		<i>Кодекс України про адміністративні правопорушення</i> – визначає адміністративну відповідальність за тінізацію доходів

**Рівень
3**

**ЗАКОНИ
УКРАЇНИ**

Ті, що регулюють господарську діяльність:

- ЗУ «Про банки та банківську діяльність»;
- ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення»

Ті, що регулюють запобігання та протидію тінізації економіки:

- ЗУ «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»
- ЗУ «Про запобігання корупції»;
- ЗУ Закон України «Про Національне Антикорупційне бюро України»

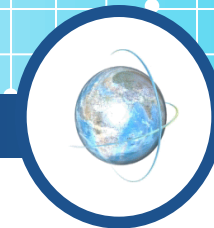
Ті, що регулюють забезпечення державної безпеки:

- ЗУ «Про національну безпеку України»;
- ЗУ «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»;
- ЗУ «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»

**Рівень
4**

**Підзаконні
правові акти**

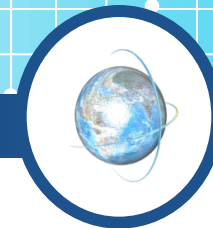
Розпорядження КМУ «Про віднесення держав до переліку офшорних зон», Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо детінізації економіки та протидії корупції», Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки, Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, Методичні рекомендації щодо комплексної оцінки обсягів непродуктивного відпливу (вивезення) фінансових ресурсів за межі України, Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року, Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні

У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ПОТРЕБУЄ КОМПЛЕКСНОГО РОЗГЛЯДУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ ДЕТІНІЗАЦІЇ. РОЗГЛЯНЕМО ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН:

1

- прийняти Закон України «Про детінізацію національної економіки», який буде враховувати чітко визначення тіньової економічної діяльності та передбачатиме відповідальність як адміністративну, так і кримінальну за його порушення зі встановленими межами з урахуванням важкості;

2

- доповнити Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» чітким трактуванням економічного кіберзлочину та системою санкцій та покарань за такі злочини;

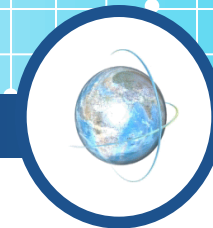
3

- доповнити Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» на ряду з висвітленням питань корупції та антикорупційної політики положеннями про тіньову економіку та політику детінізації національної економіки;

4

- доповнити Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» в частині висвітлення засад внутрішньої політики держави в соціальній сфері позицією «державної політики легалізації ринку праці, боротьби з неофіційною зайнятістю та заробітними платами «в конвертах» як складовими національної економіки;

5

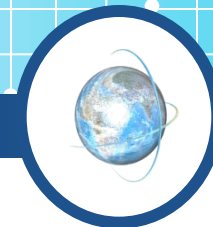
- доповнити Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» в частині розширення переліку фінансових операцій, які підлягають обов'язковій перевірці;

6

- доповнити Закон України «Про національну безпеку України» фундаментальним національним інтересом щодо необхідності проведення детінізації економічних відносин як загрози національній безпеці;

7

- внести зміни до ПКУ в частині запровадження трансфертного ціноутворення відповідно до світових стандартів та міжнародної практики;

8

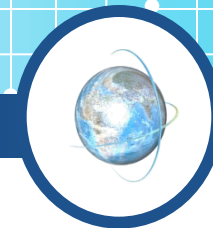
- удосконалити Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки» шляхом внесення змін у методику розрахунку рівня тіньової економіки в Україні з огляду на її недосконалість;

9

- прийняти оновлений Указ Президента України «Про заходи щодо детінізації економіки та протидії корупції» на заміну Указу Президента України «Про першочергові заходи щодо детінізації економіки та протидії корупції» від 18 листопада 2005 року N 1615/2005 із врахуванням нових ризиків та потрясінь, обумовлених поширенням пандемії COVID-19 та відповідними економічними і фінансовими змінами;

10

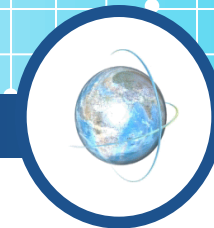
- внести зміни у Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про віднесення держав до переліку офшорних зон» в частині ще більшого обмеження переліку дозволених для використання в господарській діяльності офшорних зон.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ:

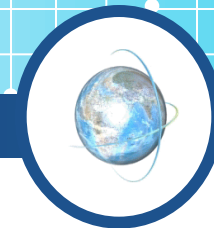
- Цифровізація економіки та нові форми тіньових операцій
- Використання криптовалют для приховування доходів
- Необхідність адаптації законодавства до нових технологій
- Посилення міжнародного співробітництва у сфері податкового контролю

Ефективність детінізації економіки залежить не тільки від якості нормативно-правової бази, але й від ефективності її практичного застосування, співпраці між різними державними органами та міжнародної координації зусиль.

Впровадження запропонованих рекомендацій сприятиме адаптації національного законодавства до сучасних вимог та потреб, а також європейських стандартів.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!